

Za dvostruki jubilej bivšeg urednika Ivana Kokota

Urednik *Svete Cecilije* (1941—1942) IVAN KOKOT, u lipnju prošle godine tiho je proslavio u talijanskoj crkvi u Los Angelesu 50. obljetnicu svoga svećeničkog zaredenja. Urednik tjednika »L'Italo-Americano« tom zgodom posvetio mu je gotovo čitavu stranicu. U kolovozu ove godine, okružen kolegama i vjernim pukom, u Mariji Bistrici proslavio je 75. godišnjicu života. Dvostruki, dakle, jubilarac; uz tu zgodu evo naših nekoliko riječi.

Nekada smo njegovo ime često susretali ne samo na stranicama *Sv. Cecilije* nego i onima *Kršćanske škole, Katoličkog lista, Hrvatske Straže, Sacerdos Christi, Danice, Nedjeljnih vijesti, Novosti, Obzora, Sklada*, raznih glasnika itd. Stariji će ga se sjetiti sa valova zagrebačke radio-postaje i Radio-Vatikana, neki sigurno i onoga washingtonskoga *Voice of America* o Božiću i Uskrsu. Pojavio se je i na velikom ekranu s prologom francuskom filmu o sv. Maloj Tereziji. U domovinskom tisku objelodanio je preko stotinu rasprava, članaka, skladbi i zbornih obradbi narodnih popjevaka. Za vrijeme 30-godišnjeg boravka u Rimu i Los Angelesu (1950.—1980.) posvetio se je uz svećeničke i glazbene djelatnosti bibliotekama — vatikanskoj i sveučilišnim — pišući, kako sam kaže, svoje treće životno djelo, naime o novom tumačenju simboličko-alegorijske tematike Michelangelovih i Raffaellovih divot-djela za kršćanski preporod Crkve 'Renesanse' XV. stoljeća prema željama tadanjih papa i V. lateranskog ekumenskog koncila (1512—1517). Veći su mu članci i rasprave publicirani i u *Osservatore Romano, L'Italo-Americano*, u madridskoj reviji *Osoba i duh*, u *Bogoslovskoj smotri* i najvažnija *La Fonte ispiratrice nei capolavori delle 'Aquile'* u rimskoj reviji Papinske komisije za svetu umjetnost *Fede e Arte* 1954. Upravo prema publicirati svojega, potpuno novoga i autentičnoga *Michelagniola* i svoju liturgijsko-cecilijansku malu »antologiju« lijepih starih popjevaka. Spomenute njegove publikacije bile su kvalificirane kao »dotta, originale e documentarissima esegesi« (C. Galassi Paluzzi), »scoperta fondamentali« (R. Montini), »which might well be final, — ingenious and very likely correct« (Cecil Gould) i »touch of intellectual genius« (L'Italo-Americano).

Rođen iz puka u Donjoj Reki, Jastrebarsko, zdravih principa i prirodno nadaren, u Zagrebu je završio gimnaziju i dvije posljednje godine teologije. Od 1924. do 1927. postigao je kao stipendist francuske vlade na strasbourskom sveučilištu »baccalaureat« teologije i »certificate« kanonskog prava i kod F. X. Mathiasa učio liturgijsku glazbu. Taj je studij kasnije nastavio, 1933. i 1934., u zagrebačkoj »Polihimniji« kod Dugana i Lučića. U Zagrebu je kao dječak bio »sopran-solist« u Hajdukovićevu katedralnom zboru, u kojem će kasnije kao svećenik, gimnazijski vjeroučitelj biti »koralist« i na koncu pomagač i Hajdukovićev nasljednik. Kod rektora sjemeništa Dočkala je učio

violinu kao višeskolac i već je tada počeo sakupljati i harmonizirati hrvatske narodne popijevke. Ako mu, kaže, ne uspije posljednji pothvat, uz pomoć prijateljâ-stručnjaka publicirati malu antologiju naših starih popjevaka, gotovo 40 godina, dakle stari »fanatični« član *Društva hrvatskih skladatelja* i zbog toga se je vratio kući da publicira barem stotinjak najizabranijih koje je sâm godinama bilježio i obrađivao, a djelomično već i publicirao u izdanjima »Sklada« i drugdje. Štoviše, *dvostruki starac jubilarac* čvrsto vjeruje da će izmoliti čudo Božje, unatoč sve žalosnijih, kako

Ivan Kokot

kaže, (ne)prilika naše svete i narodne »Polihimnije«, da će vjernici i rodoljubi još za njegova života propjevati iz najnovijega kantuala i antologije »novu obnovljenu popijevku« — dostojnu prave umjetnosti, pjesničke i glazbene. Dodajmo da se je Kokot s uspjehom i kao pjesnik okušao... njegov *Evandeoski nauk* ima preko 1000 stihova.

Profesoru, »časnom« dvostrukom jubilarcu, dragom prijatelju, hrvatskom publicisti, znanstveniku, glazbeniku i pastoralnom radniku, *Sv. Cecilija* čestita sa željom da nam ga Bog poživi kako bi nam svojim znanjem, iskustvom i radom nastavio biti poticaj i suradnik Božje i narodne stvari.

Petar Zdravko BLAJIĆ

CECILIJANSKA NASTOJANJA BIVŠEG UREDNIKA »SV. CECILIJE« *

Kad je 1941. sveć. Ivo Kokot preuzeo uredništvo *Sv. Cecilije* — nakon odlaska u vječnu slavu neumornoga kanonika-kancelara Janka Barlea (18. II. 1941.) — bila je revija, kao i sam urednik — u svojoj 35. godini. Jedina smotra, ne samo hrvatske liturgijske glazbe nego i svjetovne, imala je tada tek oko 400 pretplata, od kojih samo 40 plaćenih. (Hrvatska je tada imala preko 1500 župa, a samo zagrebačka nadbiskupija 400). Bili su to izvanredno teški dani. Bilo je to uoči »morskoga pustošenja« (abominatio desolationis, Dan 9, 27) drugoga svjetskog rata. (Za mjesec dana, dok se u katedrali pjevao »officium tenebrarum« u-

* Prilog Ivana Kokota u povodu 100. obljetnice *Sv. Cecilije* koji iz tehničkih razloga nije bio tiskan u Zborniku radova sa Znanstvenog skupa o stotoj obljetnici *Sv. Cecilije*.

šla je u Zagreb njemačka vojska, a naskoro sve do Jastrebarskoga talijanska).

Unatoč svemu, urednik je oduševljeno preuzeo novu dužnost i s vjernim starim i novim suradnicima počeo novu eru smotre, da hrvatska cecilijanska »muza ne bi inter arma zamukla«. Clankom »Utrim stazama — bliže idealima« iznio je svoj četverostruki program revije i pokreta: 1. Bolje upoznati i širiti kod nas pravu liturgijsku glazbu. 2. Svakako nastaviti tradicionalnu rubriku smotre istraživanjem i oživljavanjem naše narodne folklorne glazbene kulture. 3. Privremeno obustaviti vokalni prilog revije i mjesto toga pozvati skladatelje da, nadahnuti temama naših korala, pišu praktične skladbe za liturgijske orguljaše. 4. Potporom episkopata, klera, učitelja-organista i zborovodâ, organizacijom Saveza crkvenih zborova, godišnjim festivalima (o blagdanu sv. Cecilije) učiniti naše cecilijanstvo solidno organiziranim pokretom.

Sadržaj triju dvobroja (1941.) i dvaju svezaka (1942.) pokazuje kako je nastojao ostvariti barem tri prve predložene točke programa. Za nastojanja oko prijedloga br. 2 evo par utječnih činjenica. Vrlo značajne glazbene manifestacije u prvim mjesecima 1941., u kojima su sudjelovala četiri zagrebačka pjevačka zbora i Filharmonija, zatim Velika smotra pjevačkih zborova srednjih škola, gdje su izvođena djela isključivo hrvatskih skladatelja, pokazuju (u 1. dvobroju na 4 str.) rad cecilijanskih zborova zagrebačkih župa. 16. VI. priredio je u katedrali slavni zbor »Lisinski« pod ravnanjem prof. Mladena Pozajića uz sudjelovanje dra Č. Dugana sjajan koncert liturgijske glazbe. 24. VIII. svirao je na orguljama franjevačke crkve u Zagrebu prof. Božo Antonić isključivo domaće skladbe (između ostalog i urednikovu Adventsku suitu). Nakon koncerta Orkestra Opere i Radio-zbora pod vodstvom K. Baranovića (19. IX. 1941.), o blagdanu sv. Cecilije, bilo je dvostruko slavlje našega cecilijanstva. Na sam blagdan (22. XI.) u kapeli-dvorani Učiteljske škole — nekadašnjem 'sjemeništu' hrvatskih organista i zborovoda — izveo je zbor Učiteljske škole sa Zborom Hrvatskog učitelja divan program cecilijanske glazbe pod vodstvom prof. B. Antonića. Urednik revije održao je predavanje: »Što hoće hrvatski cecilijanci?«, a čitavu je priredbu prenosila Radio-postaja. Sutradan, u nedjelju, bila je u dvorani Glazbenog zavoda prava cecilijanska smotra. Na pozornici se izredalo šest zborova, jedan bolji od drugoga, preko 500 glasova, pjevajući skladbe hrvatskih skladatelja na isključivo liturgijske tekstove. Pod vodstvom svojih ravnatelja(-ica): čč. sestara Fosić i Čuk, prof. Antonića, Zlatica, dra Č. Dugana, izveli su zborovi učenica škole sestara milosrdnica, Učiteljske škole i Učitelja »Lisinskoga« i Oratorijskog zbora sv. Marka skladbe Dugana, Lučića, Vrhovskoga, Canjuge, Krnic-Pozajića, Magdalenića, Kokota i Fosićke. Rečeno je: »nešto jedinstveno — na diku hrvatskog cecilijanstva« (i za financijsku sanaciju siromašne revije Sv. Cecilije). Na skoroj godišnjoj skupštini Cecilijinoga društva istaknuo je dr. Josip Andrić da ubuduće svake godine, po mogućnosti u svakom dekanatu a bezuvjetno u metropoli, najbolji zborovi Zagreba i Hrvatske prirede 'festival' našega cecilijanstva. Urednik je pak predložio da se zamoli episkopat za suradnju te da se odmah osnuje Centralna komisija za liturgijsku glazbu (prema davnom Motupropriju Pija X. iz 1903.) koja bi imala dužnost voditi i nadzirati liturgijsko muziciranje kod nas. (Do toga, nažalost, nije došlo, ne samo radi ratnih neprilika već i zbog toga što se ni sami biskupi nisu tada više mogli sastajati na uobičajene godišnje konferencije).

Sljedeću godinu (1942.) počeo je urednik još oduševljenije, i u smotri i drugdje, to više što su na spomenutoj godišnjoj skupštini izabrana dva nadobudna radna odbora, širi i uži. Svojim prikazom (na 15 stranica) »Glazbene liturgike rimske mise«, osobito sažetom zaključkom, istakao je nekoliko temeljnih (i začudo) zaboravljenih načela, da se npr. ima stalno pred očima da ordinarij mise mora pjevati sav vjerni puk, i to po mogućnosti svojim narodnim jezikom i stilom, a da je uloga zbora pjevati proprij mi-

se i — dakako — pomagati pjevanje prisutnih vjernika.

Ideja novog priloga revije za liturgijski repertoar naših organista prihvaćena je (nakon tri poziva) od naših skladatelja. Već u drugom dvobroju (1941.) kao i u oba sveska sljedeće godine osvanuše prve željene skladbe Tačlika, Hranilovića, Dugana, Odaka, Canjuge, a kasnije dra Zganca, č. s. Kozinović, franjevca Grđana, prof. Lučića i Ml. Stahuljaka.

Tečajci, nastavnici i kolaudatori orguljaškog tečaja 1939. g.

Vrlo važan faktor svakoga cecilijanskog pokreta: obrazovanje liturgijskih orguljaša — nastojali su urednik i prof. B. Antonić i J. Vrhovski ozbiljnije ostvariti tromjesečnim tečajem u kaptolskoj kuriji br. 15 koju im je Kaptol rado ustupio. Uspjeh toga tečaja bio je takav da su se s pravom nadali da će sljedeći biti još uspješniji te da možda nije daleko do Instituta za liturgijsku glazbu. Glavni nastavnici nisu bili problem, vjerojatno ni prostorije (opet u kuriji); problem je bio prijedlog br. 4 i dakako surovi (svjetski i građanski) rat. Ni cecilijanski festival u Zagrebu nije bio problem. Urednik je dapače imao u vidu nešto više i veličanstvenije od onoga što je ostvareno prošle godine: tri (gotovo sigurne) »pučke nove mise« na festivalu — dječju, višeškolsku i narodnu-seljačku. Samo od dviju njegovih dječjih jedna je već bila poznata i pjevana. Za njegovu »višeškolsku« publiciranu u prvom dvobroju prošle godine ili drugu još sretniju bili su gotovo osigurani zborovi njegove I. muške realne i onaj sjajni III. ženske s kojima je u svibnju četiri puta nastupio: u crkvi sv. Blaža, na Bistrici, u Franjevačkoj dvorani i na Radio-postaji. Stoviše, zbor varaždinske gimnazije (prof. T. Miškulin) koji je urednik doveo u zagrebačku katedralu i zbor preparandije čč. sestara pa i zbor učiteljske škole (prof. Antonić): potpuno sigurno 500 svježih glasova uzdanice Crkve i Domovine. Pučku pak narodnu-seljačku misu, ako nitko drugi, sigurno bi oduševljeno pjevalo u narodnoj nošnji barem stotinu djevojaka, bivše urednikove samoborske i graničarske župljanke.

I. Kokot i zbor samoborskih djevojaka

Bilo je predviđeno još nešto novo i jedinstveno: da nije teritorij naše glagoljaške liturgije bio okupiran od neprijatelja i glagoljice i Hrvatske, sigurno bi na cecilijanskom festivalu bila i pučka glagoljska misa, bar s teritorija senjske i krčke biskupije, u narodnim nošnjama i uz pratnju sopela. Urednik se već kroz nekoliko godina toliko bio sprijateljio s prof. I. Matetićem-Ronjgovim da mu je imenjak rado odobrio da iz njegovih zapisa prepíše (i ako hoće obradi) mise, antifone i druge njegove zapise napjeva liturgijskih tekstova. (Urednik je to, srećom, i učinio ali tek djelomično; prepisao je tri mise i nekoliko antifona, a neke i obradio. — Tko zna gdje su danas ti Matetićevi zapisi?)

Dogodilo se ipak drugačije. Umjesto kandidata (maestra M. Ivšića i urednika) većina kanonika zagrebačkoga kaptola izabra svećenika subotičke biskupije maestra Albu Vidakovića regensom chori za-

grebačke katedrale, urednikom revije i vođom hrvatskog cecilijanstva. On je svim srcem i spremom prihvatio križ, pod kojim je nakon nekoliko brojeva prebrzo i premlad pao u grob, jednako umorna srca zbog neprilika danâ, osobito zbog sizifovskog nastojanja oko prijedloga br. 4, glavnog i nezaobilaznog uvjeta za napredak i uspjeh svakoga cecilijanstva. I maestro Ivšić završio je slično; nakon teških trenutaka ostavio je svoje srce na Mirogoju, a svoje orgulje, arhiv i uspomenu u Institutu. A peti urednik Sv. Cecilije morao je ostaviti svoje zagrebačke škole i Zagreb te otići na Scilu, najprije (1950.) u Rim, a onda (1953.) u Kaliforniju. Odatle se i on slomljena srca vratio u Domovinu, na terapiju srca. Tu mu terapiju otežavaju među ostalim i nevjerojatne (ne)prilike hrvatskog cecilijanstva i suvremene hrvatske pop-muzike.

Ivan KOKOT

IN MEMORIAM

Dru Marijanu Grgiću

Krajem kolovoza ove godine u Zagrebu je, u 51. godini života, od zloćudne bolesti umro istaknuti hrvatski javni i kulturni radnik dr. Marijan GRGIĆ.

Po životnom opredjeljenju svećenik, Grgić je u radijusu svog djelovanja pokazao iznimni afinitet i za dva znanstvena područja izvan svoje uže profesije: za muzikologiju, posebice za muzičku paleografiju, i za likovne umjetnosti. Postignuvši na ovom zadnjem najprije magisterij (London, 1967) a onda i doktorat (Zagreb, 1976) i ostavivši na njemu nekoliko vrijednih radova, on se — uza sva svoja zaduženja — intenzivno bavio i prvim područjem.

Začeci bavljenja sežu u vrijeme Grgićeva studija na Teološkom fakultetu, i to kod profesora glazbe Albe Vidakovića, a daljnje usavršavanje za studijskog boravka u Londonu. Tamo se, ne bez Vidakovićeve (posrednog) utjecaja, izdašno bavio proučavanjem glazbene kulture do kraja 15. stoljeća, ni ne sluteći da će svojim (budućim) radovima o hrvatskoj glazbi tog vremena nastaviti na Vidakovićeve vrijedne priloge te — iako kratkotrajno — popuniti upravo na tom području prazninu nastalu Vidakovićevom preranom smrću.

Broj Grgićevih priloga hrvatskoj muzikologiji — stjecajem okolnosti — nije velik, ali su im težina i vrijednost od neprocjenjive važnosti. Svega ih je, opsežnijih, 7, i to su:

1. *Zadarske Laude (aklamacije) iz g. 1677* (Radovi Instituta JAZU u Zadru 9, Zadar 1962, 281—321 + Tab.);

2. *Najstarije zadarske note* (Radovi IJAZU 11—12, Zadar 1965, 269—352 + Tab.);

3. *ZADAR (MGG, Allgemeine Enzyklopädie der Musik [Z], Bärenreiter Verlag, Kassel 1968);*

4. *Bogojavljenjski navještaj blagdana iz g. 1081* (Ar-ti musices 1, Zagreb 1969, 63—74);

5. *Glazbena djelatnost u Hrvatskoj u 11. stoljeću* (Zadarska revija 1—2, Zadar 1970, 125—132);

6. *Ars antiqua i ars nova u zadarskim glazbenim zbornicima iz 17. stoljeća* (Zadarska revija 5—6, Zadar 1976, 491—493);

7. *Glazba kao presudan čimbenik renesansne svečanosti* (Zadarska revija, 2, Zadar 1977, 199—200).

* Dozvolom izdavača tekst je preuzet iz »Od — do« od 1. listopada 1980. — Godina II. — broj 10/17)

Međutim, svaki od njih, osobito peti, nezaobilazan je u proučavanju domaće glazbene kulture vremena o kome još uvijek tako malo znamo. Pa i pisac ovih nekroloških redaka duuguje svoju zahvalnost i tim radovima i samom Grgiću: kada je, naime, pisao svoju monografiju *Stoljeća hrvatske glazbe* (Zagreb 1980), i Grgić osobno i ti njegovi radovi bili su mu od velike pomoći za razdoblje najranije hrvatske glazbene kulture.

Marijan Grgić

I zato je tuga svih nas koji smo poznavali Grgića kao muzikologa i kao čovjeka nad njegovim nepovratnim odlaskom utoliko veća. Svojim je radom, a tu valja pribrojiti i njegovo znakovito sudjelovanje u organiziranju Muzičkih večeri u sv. Donatu, bio pobudio velike nade glede popunjavanja praznine na onom dijelu domaće glazbene oranice s još uvijek premalo zaoranom brazdom. Na žalost, nada je trajala kratko i nepovratno se ugasla u trenutku dok smo ga prvog rujanskog dana polagali u grob u rodnom sunjskom kraju.

Ali će joj trag, ili bolje: Grgićeva brazda, trajati vrlo dugo, svjedočeći o jednoj iznimnoj znanstvenoj osobitosti koja je rijetkim smislom za rekonstrukciju davnih arhivskih i glazbenih činjenica svom narodu podarila nekoliko toliko potrebnih dokaznosti o njegovim početnim koracima na glazbenom području pod ovim zemljopisnim odrednicama.

I zato će Grgićevo ime u povijesti hrvatske glazbene kulture trajati in futuro. Za njega će se s punim pravom moći primijeniti ona Horacijeva: »Non omnis moriar, multa pars mei vitabit Libitinam.«

dr. Lovro ŽUPANOVIĆ

Sv. Cecilija L (1980—3)